

HEEFT PARTICIPATIE AAN KLEUTERONDERWIJS EEN INVLOED OP DE LEESVAARDIGHEID VAN 15-JARIGEN?

SAMENVATTING

- Er is een grote verscheidenheid tussen landen wat betreft de participatie van kinderen aan het kleuteronderwijs. In Vlaanderen volgt meer dan 95% van de leerlingen meer dan 1 jaar kleuteronderwijs.
- De participatie aan kleuteronderwijs en dan vooral meer dan 1 jaar heeft een positieve invloed op de leesvaardigheid van 15-jarigen. In Vlaanderen is dit effect zeer groot.
- De sociaal-economische status verklaart een deel van dit effect. Toch blijft het effect van de participatie aan kleuteronderwijs op leesvaardigheid in de meeste landen significant na de controle voor sociaal economische status
- Ook de migratiestatus verklaart een deel van het effect tussen het volgen van kleuteronderwijs en leesvaardigheid in Vlaanderen. Maar na controle blijft het verband significant.

HOEVEEL LEERLINGEN VOLGEN KLEUTERONDERWIJS?

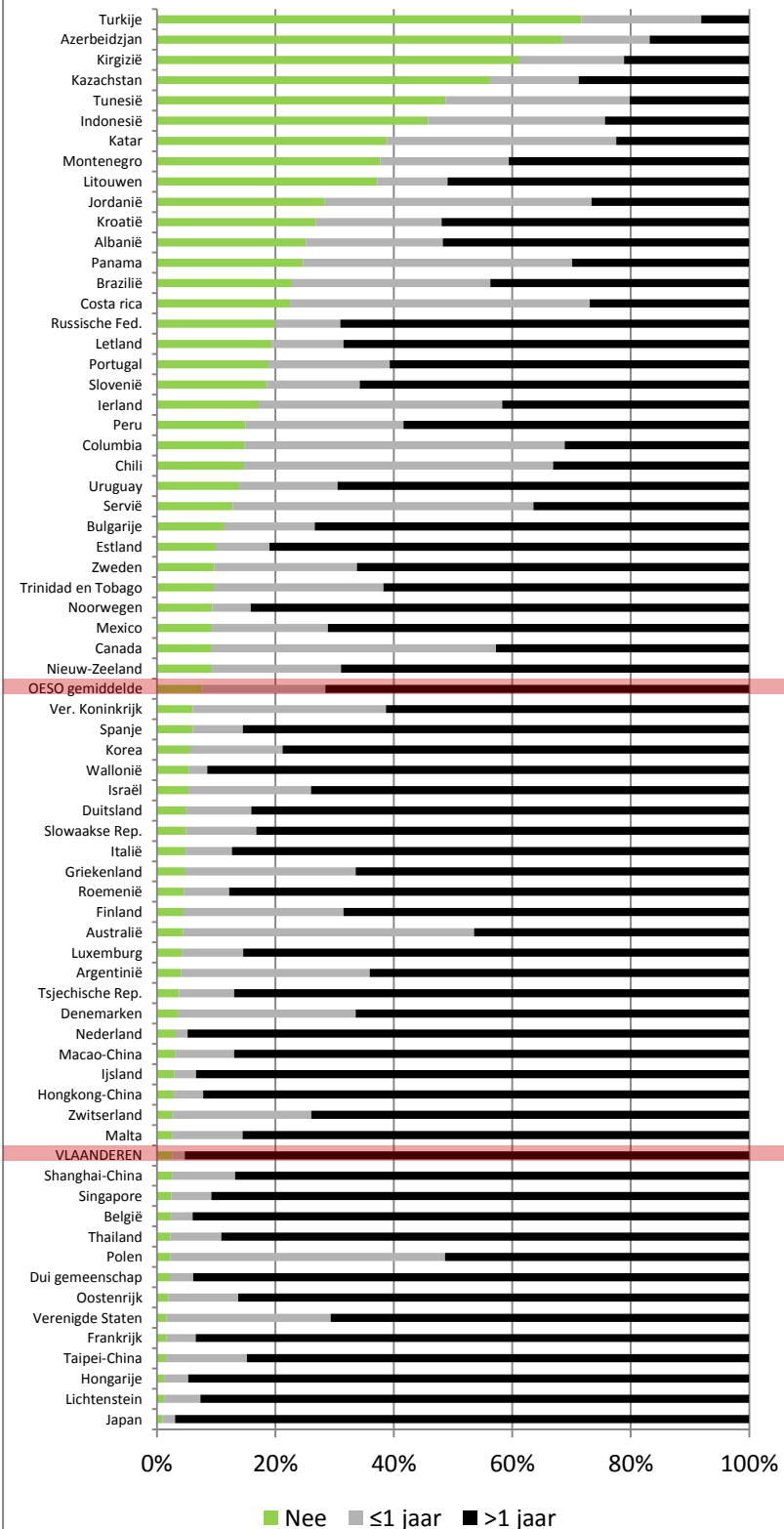
Figuur 1 toont dat er een grote verscheidenheid is binnen de deelnemende PISA-landen wat betreft het aandeel leerlingen dat kleuteronderwijs volgde. In het OESO-land Turkije (72%) en in de partnerlanden Azerbeidzjan (68%), Kirgizië (61%) en Kazachstan (56%) ging de meerderheid van de leerlingen nooit naar de kleuterschool. Aan de andere kant van het spectrum staan landen zoals Japan (1%), Liechtenstein (1%) en Hongarije (1%) waar slechts een heel kleine minderheid van de leerlingen geen kleuteronderwijs genoot. Vlaanderen sluit nauw bij deze laatste groep aan: 3% van de Vlaamse 15-jarigen rapporteren nooit kleuteronderwijs te hebben gevolgd en 2% geeft aan 1 jaar of minder op de kleuterschool te hebben gezeten. Gemiddeld gingen 8% van de geteste leerlingen van de OESO-landen nooit naar het kleuteronderwijs en 21% 1 jaar of minder.

WAT IS DE IMPACT VAN DE PARTICIPATIE AAN KLEUTERONDERWIJS OP DE LEESVAARDIGHEID OP 15-JARIGE LEEFTIJD?

Om deze impact van het volgen van kleuteronderwijs duidelijk te schetsen, wordt in Tabel 1 het aantal punten verschil op leesvaardigheid gegeven tussen de groep leerlingen die geen kleuteronderwijs volgden en de groep die

meer dan 1 jaar kleuteronderwijs volgden. Tussen de haakjes staat de standaardafwijking. De grijze cellen wijzen op een significant verschil. Buiten Estland wordt in alle OESO-landen een significant hogere score vastgesteld voor leerlingen die meer dan 1 jaar kleuteronderwijs volgden ten opzichte van leerlingen die geen kleuteronderwijs volgden. In landen als Korea (16 punten) en Finland (18 punten) is dit verschil eerder klein. Gemiddeld wordt in de OESO-landen een verschil van 54 punten vastgesteld tussen beide groepen. In Vlaanderen gaat het over een verschil van 93 punten op leesvaardigheid tussen leerlingen die geen en leerlingen die meer dan 1 jaar kleuteronderwijs volgden. In Vlaanderen is dit verschil zeer groot. Ter vergelijking: 39 punten verschil kan men vergelijken met 1 jaar scholing. Het grote puntenverschil blijkt ook in Franse Gemeenschap voor te komen waardoor België samen met Frankrijk en Israël de enige drie landen zijn waar het verschil oploopt tot meer dan 100 punten.

Figuur1: Percentage leerlingen dat kleuteronderwijs volgde

Tabel 1: Verschil in prestatie op leesvaardigheid tussen 15-jarigen die geen kleuteronderwijs volgden en zij die meer dan 1 jaar kleuteronderwijs volgden

	Controle voor SES			
	Verschil	Standaardfout	Verschil	Standaardfout.
OECD				
Estland	5	(4,1)	-2	(4,1)
Korea	16	(7,1)	2	(6,8)
Finland	18	(8,6)	5	(7,9)
Ierland	24	(4,7)	8	(4,5)
Slovenië	26	(4,2)	7	(3,9)
Nederland	26	(15,9)	8	(9,2)
Noorwegen	31	(5,2)	18	(5,0)
Tsjechische republiek	32	(8,6)	25	(7,9)
Portugal	35	(4,6)	15	(4,2)
Japan	39	(14,8)	24	(12,8)
Oostenrijk	42	(10,6)	21	(10,3)
IJsland	44	(11,6)	28	(11,5)
Hongarije	45	(16,8)	36	(16,7)
Verenigde staten	46	(15,0)	12	(12,0)
Chili	47	(3,8)	14	(3,5)
Canada	48	(4,0)	33	(4,1)
Polen	51	(10,8)	30	(10,6)
Spanje	53	(5,4)	39	(5,7)
OECD gemiddelde	54	(1,58)	33	(1,40)
Mexico	56	(3,3)	36	(3,2)
Turkije	58	(7,1)	11	(5,9)
Zweden	58	(6,6)	38	(6,0)
Slovakije	60	(9,6)	38	(8,2)
Nieuw Zeeland	60	(6,3)	39	(5,8)
Australië	60	(5,4)	39	(4,6)
Duitsland	61	(7,0)	40	(7,4)
Duitse gemeenschap	63	(28,2)	58	(29,27)
Luxemburg	64	(7,9)	36	(8,0)
Griekenland	69	(9,1)	49	(8,6)
Verenigd Koninkrijk	76	(7,9)	57	(6,2)
Italië	79	(5,5)	65	(5,2)
Zwitserland	84	(10,0)	59	(8,5)
Denemarken	84	(7,6)	58	(7,8)
Vlaanderen	93	(11,0)	75	(9,94)
België	103	(8,6)	76	(8,2)
Frankrijk	108	(18,1)	65	(13,0)
Franse gemeenschap	109	(13,0)	72	(13,46)
Israël	123	(8,7)	91	(8,5)

INVLOED VAN SOCIAAL-ECONOMISCHE STATUS?

Leerlingen die meer dan 1 jaar kleuteronderwijs volgden, komen vaker uit een bevoorrecht sociaal milieu. Uit de vorige PISA-cycli bleek dat de sociaal-economische achtergrond van de leerling een invloed heeft op de leesprestatie. In de derde kolom van Tabel 1 wordt nagegaan wat de invloed van de sociaal-economische achtergrond van de leerling is op de relatie tussen het volgen van kleuteronderwijs en de prestatie op leesvaardigheid op 15-jarige leeftijd. Naast Estland, wordt in Korea, Finland en de Verenigde Staten geen significant verschil meer gevonden tussen leerlingen die geen en meer dan 1 jaar kleuteronderwijs genoten na controle voor

sociaal-economische status. In Vlaanderen daalt het verschil na controle voor sociaal-economische status van 93 punten naar 75, maar blijft nog steeds significant en groot.

INVLOED VAN MIGRATIESTATUS?

In Tabel 2 valt op dat in Vlaanderen leerlingen van buitenlandse afkomst (vooral eerste- en in mindere mate ook tweede-generatie-leerlingen) minder vaak kleuteronderwijs volgden. Eerste-generatie-leerlingen zijn leerlingen die niet geboren zijn in België en waarvan beide ouders ook in een ander land geboren zijn. Tweede-generatie-leerlingen zijn leerlingen die geboren zijn in België, maar waarvan beide ouders in een ander land geboren zijn. Om de invloed van migratiestatus zo zuiver mogelijk te onderzoeken, werd de subgroep van Nederlandse leerlingen die in België les volgen (die volgens de PISA-definitie eerste-generatie-leerlingen zouden zijn) uit de dataset verwijderd, alvorens de analyses te doen.

Tabel 2: Volgen van kleuteronderwijs volgens migratiestatus in Vlaanderen

Volgen van kleuteronderwijs	Autochtoon		1e generatie		2e generatie	
	N	%	N	%	N	%
Nooit	49	1,2%	37	27,8%	0	0,0%
≤ 1 jaar	71	1,8%	23	17,3%	7	3,6%
> 1 jaar	3837	97,0%	73	54,9%	190	96,4%

Om de impact van de migratiestatus op de relatie tussen het volgen van kleuteronderwijs en leesvaardigheid na te gaan werden eerste- en tweede-generatie allochtone leerlingen samen vergeleken met autochtone leerlingen.

Migratiestatus blijkt een deel van het effect tussen kleuteronderwijs en leesvaardigheid te verklaren, maar het effect na controle voor migratiestatus én sociaal-economische achtergrond blijft nog steeds significant en aanzienlijk (62 punten verschil, standaardfout 10,4).